

DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2021.03.078>

УДК 027.7:025.5:004.775(71)

Світлана Галицька,

науковий співробітник,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7902-8580>,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (м. Київ, Україна)

просп. Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна

e-mail: galizkaya@nbuv.gov.ua

Формування джерельної бази українознавства: досвід бібліотеки Університету Торонто

Актуальність заявленої теми зумовлена необхідністю постійної оптимізації інформаційно-бібліотечного обслуговування з питань національної тематики, що вимагає вивчення досвіду бібліотек світу із застосування нових методів раціональної організації інформаційних ресурсів і представлення їх на вебсайтах. **Мета** роботи – на прикладі бібліотеки Університету Торонто розкрити досвід наукових бібліотек Канади з організації джерельної бази для дослідження українознавчої проблематики. **Виклад основного матеріалу.** У статті розглядається формування колекцій бібліотеки Університету Торонто, які утворюють комплексну джерельну базу для вивчення українознавчих дисциплін. Охарактеризовано колекції та бази даних, які містять інформаційні ресурси з української культури та історії, у т. ч. унікальні документи. З'ясовано, що надання доступу до баз даних різної тематичної спрямованості допомагає користувачу обмежити пошук певною галузю і отримати релевантний результат пошуку, а використання спеціальних тематичних колекцій та баз даних значно підвищує ефективність роботи науковців. Доведено, що бібліотека Університету Торонто відіграє важливу роль у збереженні української історико-культурної спадщини, розповсюдженні знань про Україну. Наголошується на актуальності міжбібліотечної співпраці. У **висновках** констатується, що досвід бібліотеки Університету Торонто з раціональної організації онлайн-ресурсів і надання засобів навігації та пошуку інформаційних джерел є корисним для розвитку, удосконалення, модернізації інформаційно-пошукових систем наукових бібліотек України.

К л ю ч о в і с л о в а: українознавство, українська історично-документальна спадщина Університету Торонто, бази даних, тематичні колекції університетської бібліотеки, тематичний пошук.

Сучасні наукові бібліотеки мають забезпечувати вичерпну інформаційну підтримку дослідницької, освітньої, практичної діяльності. Це вимагає постійного вдосконалення інформаційно-пошукових систем, підвищення рівня інформаційного обслуговування користувачів, наполегливої праці щодо створення тематичних колекцій, призначених для використання у дослідницькій діяльності та навчальному процесі, представлення їх на вебсайтах.

Одним з пріоритетних напрямів роботи наукових бібліотек є організація інформаційних джерел національної тематики з питань історії, державотворення, культурних, інтелектуальних надбань народу, етнографії, літературознавства, формування спеціальних колекцій, баз даних для упорядкування

історико-документної спадщини країни та надання необмеженого доступу до цінних джерел інформації.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю постійної оптимізації інформаційно-бібліотечного обслуговування з питань національної тематики, що вимагає постійного вивчення досвіду бібліотек світу щодо застосування ними нових методів раціональної організації інформаційних ресурсів національної тематики, представлення їх на вебсайтах, надання комплексу навігаційних, пошукових засобів для забезпечення доступу до історико-культурної спадщини, наукових надбань певної країни якомога більшої кількості користувачів.

У збереженні історичної пам'яті українського народу, популяризації його історико-культурної спадщини, висвітленні політичного, економічного, суспільного життя сучасної України важливу роль відіграють вітчизняні бібліотеки, зокрема, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (НБУВ) (www.nbuv.gov.ua), в якій увага в останні роки акцентується на організації оцифрованих видань історико-культурних фондів і представленні їх на вебсайті установи. Інформаційний ресурс «Цифрова бібліотека історико-культурної спадщини», розроблений відділом інформаційно-комунікаційних технологій НБУВ, знайомить користувачів з новими надходженнями та надає інформацію щодо участі Бібліотеки у міжнародних цифрових проєктах. Необхідну колекцію можна знайти за алфавітним переліком усіх колекцій, рубрикою («Бібліографія», «Економіка», «Медицина»), типом ресурсу (рукописи, карти, зображення). Також можна скористатися спеціальними поділами: «Тематичні», «Персоналії», «Книжкові пам'ятки» тощо.

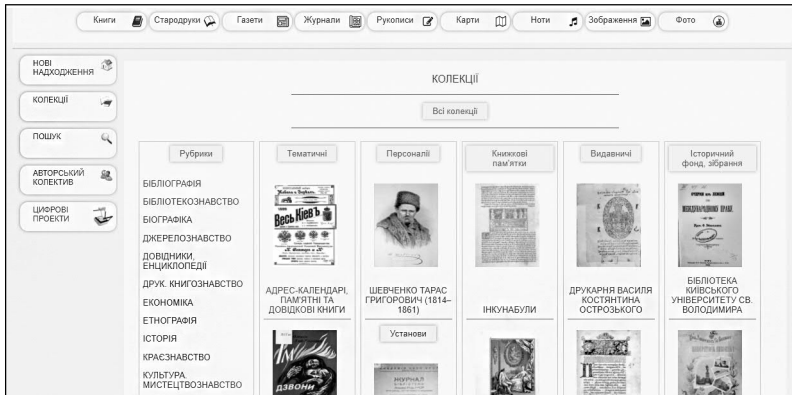

Рис. 1. Колекції цифрової бібліотеки історико-культурної спадщини

Вебсторінки колекцій містять описи колекцій, посилання на застосовані джерела інформації, назви пов'язаних колекцій і гіперпосилання, за якими легко перейти до описів певних документів. Отримані переліки документів можна сортувати за автором, назвою, датою видання. Також можна обирати документи за певною мовою, країною, роком видання, тематичною рубрикою (для кожної ознаки ресурсу вказано кількість наявних документів). У бібліографічному записі

видання зазначено тип і опис ресурсу, автора, назву, країну і мову видання, рубрики та колекції, які містять цей документ, надано коротку анотацію. За опцією «Переглянути документ» користувач переходить до оцифрованого видання.

Спільне використання сучасних семантичних вебтехнологій з традиційними процесами наукового опрацювання документів «дає змогу національній науковій бібліотеці реалізувати в умовах інтенсивного розвитку цифрового суспільства традиційну функцію з надання дослідникам зручного та професійного доступу до історико-культурної спадщини України» [6, с. 334].

Українську історико-документну спадщину збирають і упорядковують бібліотеки не лише вітчизняні, а й різних країн світу. Вони розповсюджують знання про Україну та українство, надають вільний, широкий доступ до своїх колекцій, які охоплюють величезні інформаційні ресурси, для наукових досліджень з українознавства. Варто зазначити, що «одним із дієвих способів організації ефективного ... предметного доступу до масштабних електронних бібліотечних ресурсів є сегментація їх в окремі історико-культурні колекції: тематичні, персональні, установ, видавничі тощо» [6, с. 325]. Наприклад, бібліотеки наукових установ, навчальних закладів Канади збирають і упорядковують масиви інформації з історії, суспільного життя, культури, духовності багатьох поколінь етнічних українців – невід'ємної частини канадського багатонаціонального населення.

Мета роботи – на прикладі бібліотеки Університету Торонто розкрити накопичений досвід наукових бібліотек Канади щодо застосування сучасних форм роботи з організації джерельної бази для дослідження українознавчої проблематики і надання вільного доступу до історико-культурної спадщини України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливу роль у збереженні української історико-культурної спадщини, розповсюдженні знань про Україну та українство, викладанні українознавчих дисциплін, першою чергою, української мови та літератури, наукових дослідженнях питань етнічної ідентичності українців відіграють університети Канади. Вони сприяють популяризації українознавства у світі, зокрема, «розвиток україністики в канадських університетах стимулює визнання в світі самостійності української культури та мови», крім того, «україністи всього світу мають можливість користуватися архівними матеріалами в Україні та започатковувати спільні проекти» [3, с. 161].

Першу кафедру українознавства у Канаді було відкрито 1943 р. у Саскачеванському університеті (м. Саскатун). Відтоді з'явилася можливість вивчати українську мову на університетському рівні. Сьогодні університети Канади (Альберти, Манітоби, Саскатуну, Торонто) пропонують розгалужену систему навчальних програм і науково-дослідних українознавчих центрів [4, с. 505].

Як відомо, українська громада Канади є другою у світі групою українців, яка проживає поза межами України (після української громади Росії). У Торонто розміщується штаб-квартира Світового конгресу українців (СКУ). Місто є одним з головних українознавчих центрів Канади, тут працює велика кількість українських культурних осередків. Саме у Торонто, центрі політичної еміграції,

після Другої світової війни нові мешканці Канади, українці «з високою національною свідомістю та високим рівнем освіти ... доклали багато зусиль для поширення та розвитку українських студій, а саме створення українських кафедр та вивчення України на науковому рівні в канадійських університетах» [3, с. 161].

Університет Торонто один з провідних осередків вивчення українознавчих дисциплін. Його діяльність, освітні програми, наукові проекти та видання «не тільки поширюють знання про Україну, її історію і культуру у світі, але й піднімають українську на новий науковий рівень в англомовному академічному середовищі» [3, с.167].

З 1950-х рр. у виші існують курси з вивчення української мови й літератури (1949 р. українську мову і літературу як вечірній курс викладав доктор Ю. Генник-Березовський), наприкінці 1970-х було засновано кафедру українознавчих студій, у 1976 р. – відкрито відділення Канадського інституту українських студій, 1980-му – кафедру україністики, а з 2001-го тут реалізується Програма досліджень України ім. Петра Яцика [10]. Видані Університетом Торонто праці з історії, політології та культури України мають дуже важливе значення для популяризації знань про Україну в англомовному академічному світі» [3, с. 163].

Варто зазначити, що Центр слов'янських та східноєвропейських ресурсів ім. Петра Яцика, який розміщується у будівлі Robarts Library, бере активну участь у різних проєктах, пов'язаних з Україною та українською спадщиною в Канаді, зокрема, це оцифрування рідкісних українських книг, журналів та інших видань, надрукованих у Канаді українцями різних поколінь і хвиль української еміграції [3, с. 165]. У рамках програми організуються «наукові конференції, лекції та семінари, які користуються великою популярністю не лише серед науковців, студентів, а й серед членів української діаспори» [3, с. 163].

Бібліотечна система Університету Торонто є найбільшою у Канаді науково-дослідницькою установою. Вона об'єднує 44 бібліотеки, підтримує навчання, викладання та наукові дослідження за допомогою створення спеціальних колекцій матеріалів та онлайн-виставок, надання доступу до баз даних різної тематичної спрямованості, наприклад, до порталу для вивчення архівних фондів в Університеті Торонто та його федеральних коледжах, який містить матеріали з історії університету, або до баз даних статей, серед яких «Універсальна база даних Прибалтики, Білорусі, Молдови, України», «Універсальна база даних українських видань» тощо. За словами головного бібліотекаря Ларрі П. Елфорда, колекції Університету не мають собі рівних у Канаді за своїм багатством та різноманітністю. Міжнародна співпраця університетської бібліотеки з партнерами, зокрема, обмін інформаційними ресурсами, уможлиблює доступ студентам, викладачам університету до матеріалів, які зберігаються тисячами в інших установах [14].

Важливим аспектом діяльності бібліотеки Університету, зокрема, що стосується створення електронних бібліотечних колекцій української книги для інформаційного забезпечення освітнього і дослідницького процесів, є оцифрування історико-культурних, наукових бібліотечно-інформаційних ресурсів з ме-

тою реалізації доступу до створеного інформаційного масиву, забезпечення підтримки певних видів діяльності. Сторінка «*Україністика в Університеті Торонто*» (Ukrainian Studies at the University of Toronto) знайомить зі спеціальними колекціями та базами даних, створеними для використання в освітньому і науково-дослідному процесі. Варто зазначити, що організація тематичних колекцій є одним із чинників значного підвищення пошукового потенціалу інформаційного масиву, створеного бібліотекою [5, с. 8].

Бібліотека підтримує викладання і вивчення таких дисциплін: українська мова, історія, археологія, антропологія, релігія, архітектура і мистецтво України, походження українців і розвиток нації, жіноче питання в українській літературі, еволюція книги, історія Києва, культура сучасної України, українська література тощо. До джерел інформації, які вона пропонує використовувати в освітньому і науково-дослідному процесі, належать, зокрема, такі:

Електронна бібліотека української літератури

Українська література, журнал перекладів

Українська література англійською мовою Марти Тарнавської

Українські колекції в бібліотеці університету Торонто

Посібники з вивчення української мови

Українські літературні аудіоресурси

Програма Данила Гузара-Струк в українській літературі

Канадський інститут українознавчої преси

Енциклопедія України

Програма Петра Яцика для вивчення України в Центрі європейських, російських та євразійських досліджень (CERES)

Електронна бібліотека української літератури (Electronic Library of Ukrainian Literature) Торонтського університету створена для забезпечення вільного і безкоштовного доступу до повних текстів української літератури (у форматах HTML і PDF), популяризації української книги як основи національної культури. Бібліотеку відкрито 1 грудня 1999 р. першим твором – романом «Чесність з собою» Володимира Винниченка. Згодом бібліотека починає збирати також англійські переклади творів, біографії і бібліографії авторів двома мовами, матеріали з історії літератури та інші літературознавчі документи [11].

Електронна бібліотека має такі розділи:

Художня література, романи й оповідання

Історія літератури

Літературознавство

Франкознавство

Документи

Архіви

Сучасна література

Мовознавство

Інші електронні збірки

З розділу «Інші електронні збірки» можна перейти до сайтів інших бібліотек, серед яких виокремимо:

- АНТРОПОС, відкритий гуманітарний архів. Центр гуманітарних досліджень і Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка
- Український Літературний Центр
- Електронна наукова бібліотека України (Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського)
- Команда електронних бібліотек України
- Біографія і твори Івана Франка (Львівський Університет)

Електронна бібліотека – особистий проєкт Максима Тарнавського (1955 р.), канадського дослідника української літератури, професора Університету Торонто, члена Об'єднання українських письменників «Слово» [8]. Її підтримують програма Данила Гузара-Струка в українській літературі Канадського інституту українознавства, Університет Торонто, Фонд Bahgiany, Inc., Фонд українознавства та українських видавців.

Розділ «Художня література, романи й оповідання» містить алфавітний перелік класиків української літератури з посиланнями на повні тексти творів. Наприклад, сторінка І. Нечуя-Левицького (рис. 2) містить повні тексти його творів: зібрання творів (у десяти томах), оповідання («Апокаліпсична картина в Києві», «Дві милі», «Ніч на Дніпрі» тощо), історичні праці («Побіда Хмельницького під Збаражем і Зборовом», «Українські гетьмани Бруховецький та Тетеря»), «Грамматика Українського язика для двох нижчих класів гімназій та для двохкласних і трьохкласних народніх шкіл» (1913–1914 рр.), статті Івана Нечуя-Левицького про літературу і мову («Сьогочасна часописна мова на Україні» та інші), а також текст видання «Іван Семенович Нечуй-Левицький. Бібліографічний покажчик» М. О. Мороза, підготовленого до 150-річчя письменника, тексти статей, літературних нарисів, спогадів С. Єфремова, Ю. Меженка, М. Грінченкової про Івана Нечуя-Левицького і передмов В. Підмогильного, А. Ніковського до творів письменника.

Кайдашева сім'я

Іван Нечуй-Левицький

Текст за виданням: І. С. Нечуй-Левицький. *Зібрання творів у десяти томах*. Том 2. Київ: Наукова думка, 1965.

Текст на екрані	Формат PDF
Розділ 1.	Розділ 1.
Розділ 2.	Розділ 2.
Розділ 3.	Розділ 3.
Розділ 4.	Розділ 4.
Розділ 5.	Розділ 5.
Розділ 6.	Розділ 6.
Розділ 7.	Розділ 7.
Розділ 8.	Розділ 8.
Розділ 9.	Розділ 9.

Рис. 2. Сторінка повісті І. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я»

Українська література, журнал перекладів (Ukrainian Literature, a Journal of Translations). У вступі до бази даних професор М. Тарнавський пояснює мету її створення – надавати читачам можливості отримувати задоволення від чужих творів української літератури у перекладі англійською. Також він знайомить з певними творами окремих томів журналу та їх жанрами, складними випадками перекладу, підкреслює необхідність укладання пояснень до текстів.

База даних містить повні тексти перекладів англійською творів Ю. Андруховича, В. Підмогильного, М. Куліша, В. Діброва, Т. Шевченка та інших українських поетів, прозаїків. Наприклад, том 5 (2018 р.) містить оповідання М. Рябчука «День народження Чаплі» («Heron's Birthday») у перекладі У. Пасічник (рис. 3). Ця історія з років української незалежності є популярною серед українських читачів – оповідання увійшло до збірника найкращих творів львівського періоду письменника «До Чаплі на уродини», виданого 2017 р. літературною агенцією «Піраміда» (м. Львів).

Heron's Birthday

Mykola Riabchuk

Mike wasn't working anywhere, so by evening he got very tired. Today he was especially tired, because he was getting ready to go to Heron's on her birthday. Heron's real name was Oksana and being called "Heron" just about drove her crazy. At times Mike was in love with her. Heron worked at the railway station, selling tickets to Intourist visitors and other people who mattered. Tickets like those could get you pretty far.

Mike took all day to get ready, but in the end he set out in his everyday clothes. After all, coming back in the dark he might fall and get dirty. Besides, everybody knew that people of all sorts could show up at a birthday: some of them might simply be unable to deal with new shirts and ties. Going out the door, Mike met the Doctor.

Doctor was very amiable and walked around carrying a brown, diplomat-type briefcase. He had finished dental school at the Faculty of Medicine and now worked at a factory as a forklift operator. In his free time Doctor practiced yoga and said that he wasn't eating or drinking. But actually he both ate and drank.

Рис. 3. Текст оповідання М. Рябчука

Українські колекції в бібліотеці університету Торонто (спеціальні колекції) (Ukrainian Collections at the University of Toronto Library (Special collections)) – це значна частина слов'янської та східноєвропейської колекції бібліотеки, розвиток якої розпочався 1949 р. з моменту створення кафедри слов'янських мов та літератур. Варто зазначити, що електронні колекції «становлять принципово нову форму існування бібліотеки, є інформаційно-пошуковою системою, яка підтримує колекції електронних об'єктів, а також засоби для організації, зберігання та доступу до ресурсів, що містяться у цих колекціях» [1, с. 225].

Заснування кафедри українознавства (1980 р.) сприяло колекціонуванню у відповідній галузі. Сьогодні слов'янська та східноєвропейська колекція налічує понад 600 000 примірників (книги, мікрофільми тощо), університет передплачує також близько 1800 періодичних видань. Майже 7 відсотків колекції – матеріали українською мовою. Серед колекцій, наприклад, колекція Петра Яцика українських продовжуваних видань (1848–1918 рр.), яка знайомить користувачів зі збірником описів 175 газет і журналів, що виходили у Західній Україні (Галичина, Буковина, Закарпаття) за часів колишньої Австро-Угорської імперії (рис. 4).

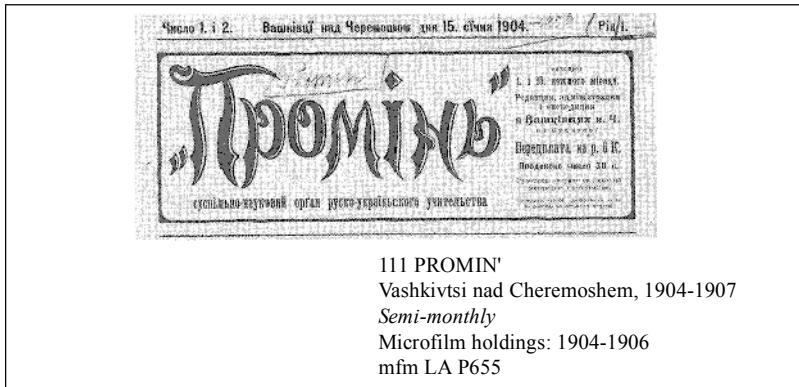

Рис. 4. Опис періодичного видання «Промінь»

Колекція «Іван Лучків. Збірник публікацій. 1945–1954 рр.», подарована родиною Лучків у 1982 р., складається з публікацій українських переміщених осіб та політичних емігрантів після Другої світової війни. Що характерно, її 5000 публікацій розміщені на 86-ти катушках мікрофільмів. Вона знаходиться у відділі мікротекстів у бібліотеці Університету Торонто Robarts Library (рис. 5).

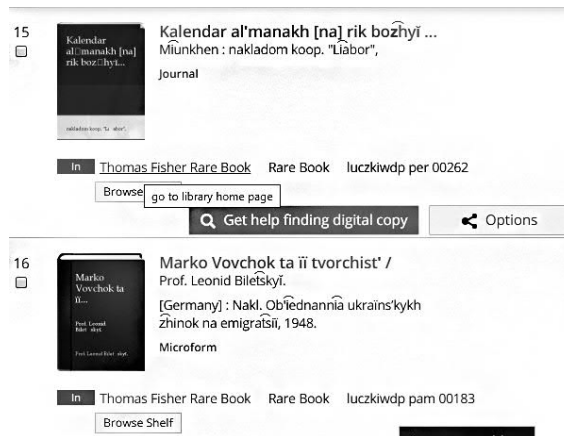

Рис. 5. Електронний каталог колекції І. Лучкова

Програма Данила Гузара-Струка в українській літературі (Danylo Husar Struk Programme in Ukrainian Literature) створена у липні 1999 р. Канадським інститутом українознавства. Данило Гузар-Струк (1940–1999 рр.), літературознавець, редактор англomовної «Encyclopedia of Ukraine», президент Наукового Товариства імені Т. Г. Шевченка в Західній Європі (1997–1999 рр.), працював професором української літератури на кафедрі слов'янських мов та літератур Університету Торонто [2]. Основна мета програми – пропагування української літератури в англomовному світі, сприяння науковим дослідженням у галузі вітчизняного літературознавства, надання доступу до текстів творів українсь-

ких письменників. Серед проєктів програми: щорічна меморіальна лекція Данила Гузара-Струка, серія творів письменників програми «Струк», підготовка збірки літературних нарисів Богдана Рубчака та ін.

Енциклопедія України (Encyclopedia of Ukraine). Інтернет-енциклопедія України (IEU) – джерело інформації англійською мовою про Україну, її історію, народ, географію, суспільство, економіку, культуру. Сьогодні формується Інтернет-база даних, яка охоплює оновлений вміст п'ятитомної Енциклопедії України (Університет Торонто Прес, 1984–1993 рр.) під редакцією В. Кубійовича (1–2 томи) та Д. Гузара-Струка (3–5 томи). Приблизно сорок п'ять відсотків цієї інформації вже є на сайті. Додатково оприлюднено велику кількість нових статей. Інтернет-енциклопедію України щодня редагують, оновлюють та доповнюють. Її основні розділи: історія, країна, народ, культура, мистецтво, література. Кожний розділ містить значний, детально розроблений та упорядкований, перелік рубрик. Взяти хоча б розділ «Мистецтво», він має 23 підрозділи (рубрики), серед яких: «Мистецтво фрескового живопису в Україні», «Візантійське мистецтво мозаїки в Україні», «Шедеври архітектури рококо в Україні», «Традиція українського ландшафтного мистецтва» та ін. Наприклад, рубрика «Українське первісне (наївне) мистецтво 20 століття» містить відомості щодо примітивного мистецтва як напряму мистецтва, а також статті про художників (Никифор, Катерина Білокур (рис. 6), Марія Приймаченко тощо) з можливістю переглянути їх роботи.

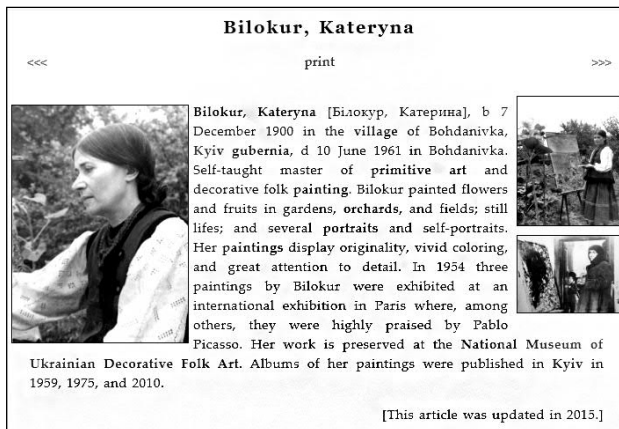

Рис. 6. Сторінка К. Білокур в Інтернет-енциклопедії України

Канадський інститут українознавчої преси (Canadian Institute of Ukrainian Studies Press). CIUS Press є видавничою групою, провідним видавцем наукових книг про Україну та українців Канади. Основні теми публікацій: історія, мова, література України (англійською мовою), спогади (українською мовою) тощо. Інститут вже опублікував понад сорок номерів «Журналу українознавства», видає підручники, монографії та інші наукові праці. Наприклад, було видано популярний підручник «Сучасна українська мова», який містить 20 уроків (рис. 7).

Висновки. Бібліотека Університету Торонто збирає, зберігає і упорядковує спеціальні документальні колекції, які утворюють комплексну джерельну базу українознавства і є надзвичайно важливими засобами отримання знань.

Бібліотека надає доступ до матеріалів, які висвітлюють різні аспекти історії, політики, культури України, походження українського народу і формування нації, етнічної ідентичності, духовного життя, творчості та традицій українців тощо. Доступ до багатих колекцій та інноваційні послуги, які надає бібліотека, створюють сприятливі умови для наукової роботи та освіти, максимально повно задовольняють потреби користувачів, які прагнуть здобути знання. Безумовно, корисною є інформаційна і методична допомога фахівців бібліотеки. Незалежно від того, чи є користувач новим студентом, який пише свою першу статтю, викладачем, який використовує оцифровані першоджерела у своїй праці, аспірантом, який вивчає варіанти відкритого доступу до наукових публікацій, відвідувачем, заінтересованим у роботі зі спеціальними колекціями, бібліотекарі та спеціалісти з питань інформації допомагають знаходити потрібні матеріали, надають консультації щодо використання повною мірою нових бібліотечних технологій.

Інформаційно-комунікаційна діяльність бібліотеки спрямована на суттєве розширення можливостей отримання необхідної інформації та знань про Україну та її народ. Постійна підтримка, актуалізація, наповнення новими матеріалами джерельної бази українознавства відповідає заінтересованості користувачів у доступі до матеріалів з питань історії, культури України, української літератури та мови, допомагає популяризувати історико-культурну спадщину України, посилювати роль бібліотеки у дослідницькій діяльності та навчальному процесі Університету Торонто, підвищувати рівень використання інформаційних ресурсів з українознавчих дисциплін, локалізованих у власних фондах бібліотеки, а також в інформаційних системах інших навчальних закладів і установ.

Вивчення процесів формування комплексної джерельної бази українознавства у бібліотеках світу сприяє розробленню вітчизняними бібліотеками оптимальної моделі організації бібліотечних цифрових ресурсів і доступу до баз даних різної тематичної спрямованості. Досвід бібліотеки Університету Торонто з раціональної організації онлайн-ресурсів і надання засобів навігації та пошуку інформаційних джерел, безумовно, є корисним для розвитку, удосконален-

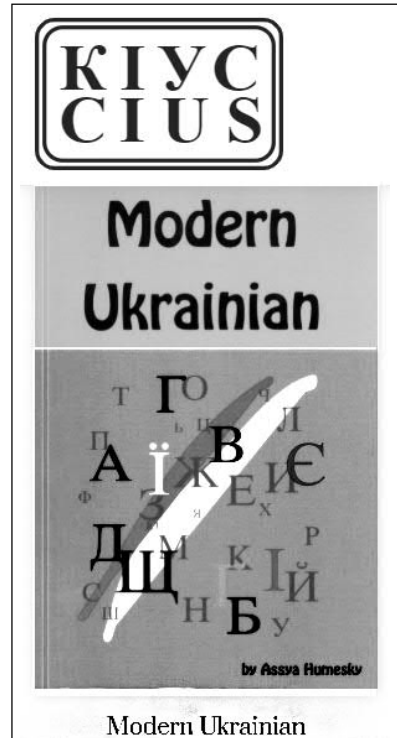

Рис. 7. Підручник на сторінці CIUS Press

ня і модернізації інформаційно-пошукових систем наукових бібліотек України, які здійснюють інформаційне забезпечення усіх галузей діяльності сучасного суспільства.

Список бібліографічних посилань

1. Семантичні технології у науковій бібліотеці: монографія. Власова Т. Ю. та ін.; відповід. ред.: К. В. Лобузін; НАН України, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Київ, 2019. 312 с.
2. Данило Гузар-Струк. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Данило_Гузар-Струк.
3. Заворотна Н. Розвиток україністики в університеті Торонто та в наукових бібліотеках університету за останнє десятиріччя. *Наукові записки. Історичні науки. Національний Університет «Острозька академія»*. Острог, 2008. Вип. 11. С. 160–170.
4. Заячук Ю. Українознавча освіта в канадських університетах: сучасний стан і перспективи. *Наукові записки. Історичні науки. Національний Університет «Острозька академія»*. Острог, 2008. Вип. 11. С. 505–514.
5. Лобузін І. В. Технологія забезпечення життєвого циклу цифрових ресурсів научної бібліотеки. *Научные и технические библиотеки*. 2015. № 9. С. 3–10. URL: <http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2015/9/>
6. Лобузін І. В., Перенесієнко І. П. Електронні колекції україніки у вебсередовищі: організація та технологія формування ресурсів рукописних та книжкових джерел у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського. *Рукописна та книжкова спадщина України*. 2020. Вип. 25. С. 324–336. URL: http://rksu.nbu.gov.ua/doc/rks_2020_25_23
7. Лобузін К. В., Галицька С. В. Тематичний пошук в електронних каталогах національних бібліотек. *Бібліотечний вісник*. 2019. № 1. С. 12–18.
8. Максим Тарнавський. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Максим_Тарнавський
9. Перенесієнко І. П. Організація тематичного доступу до електронних колекцій. Київ, 2018. 21 с.
10. Українці у Канаді. Посольство України в Канаді. URL: <https://canada.mfa.gov.ua/posolstvo/118-ukrajinci-u-kanadi>
11. Electronic Library of Ukrainian Literature. About the library. URL: <http://sites.utoronto.ca/elul/about-eng.html>
12. Map and Data Library – University of Toronto. URL: <https://mdl.library.utoronto.ca/>
13. Search the Library Catalogue | University of Toronto Libraries. URL: <http://search.library.utoronto.ca/index>.
14. UTSC Library – Research guides – University of Toronto. URL: <https://guides.library.utoronto.ca/>

References

1. Vlasova, T. YU. Et al. (2019). Semantychni tekhnolohii u naukovii bibliotetsi [Semantic technologies in the scientific library] Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
2. Danylo Husar-Struk [Danilo Husar-Struk]. Retrieved from https://uk.wikipedia.org/wiki/Данило_Гузар-Струк [In Ukrainian].
3. Zavorotna, N. (2008). Rozvytok ukrainistyky v universyteti Toronto ta v naukovykh bibliotekakh universytetu za ostannie desiatyrichchia [Development of Ukrainian Studies at the University of Toronto and in the University's Research Libraries over the Last Decade]. *Proceedings. Historical sciences. Ostroh Academy National University, 11*, 160-170. [In Ukrainian].
4. Zaiachuk, Yu. (2008). Ukrainoznavcha osvita v kanadskykh universytetakh: suchasnyi stan i perspektyvy [Ukrainian Studies Education at Canadian Universities: Current Status and Prospects]. *Proceedings. Historical sciences. Ostroh Academy National University, 11*, 505-514. [In Ukrainian].
5. Lobuzin, I. V. (2015). Tekhnologiia obespecheniia zhiznennogo tsikla tsifrovyykh resursov nauchnoi biblioteki [Technology for ensuring the life cycle of digital resources of a scientific library]. *Scientific and Technical Libraries, 9*, 3-10. Retrieved from <http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2015/9/> [In Russian].

6. Lobuzin, I. V. & Perenesienko, I. P. (2020). Elektronni koleksii ukrainiky u vebseredovysychi: orhanizatsia ta tekhnolohia formuvannia resursiv rukopysnykh ta knyzhkovykh dzherel u Natsionalnii bibliotetsi Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho [Electronic collections of Ukrainians in the web environment: organization and technology of formation of resources of manuscript and book sources in the National Library of Ukraine named after V. I. Vernadsky]. *Manuscript and Book Heritage of Ukraine*, 25, 324-336. Retrieved from http://rksu.nbu.gov.ua/doc/rks_2020_25_23 [In Ukrainian].
7. Lobuzina, K. V. & Halytska, S. V. (2019). Tematichni poshuk v elektronnykh katalohakh natsionalnykh bibliotek [Thematic search in electronic catalogs of national libraries]. *Bibliotechnyi Visnyk*, 1, 12-18. [In Ukrainian].
8. Maksym Tarnavskiy [Maxim Tarnavsky]. Retrieved from https://uk.wikipedia.org/wiki/Максим_Тарнавський [In Ukrainian].
9. Perenesienko, I. P. (2018). Orhanizatsia tematychnoho dostupu do elektronnykh koleksii [Organization of thematic access to electronic collections]. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
10. Ukraintsi u Kanadi [Ukrainians in Canada]. Posolstvo Ukrainy v Kanadi. [Embassy of Ukraine in Canada]. Retrieved from <https://canada.mfa.gov.ua/posolstvo/118-ukrajinci-u-kanadi> [In Ukrainian].
11. Electronic Library of Ukrainian Literature. About the library. Retrieved from <http://sites.utoronto.ca/elul/about-eng.html> [In English].
12. Map and Data Library – University of Toronto. Retrieved from <https://mdl.library.utoronto.ca/> [In English].
13. Search the Library Catalogue | University of Toronto Libraries. Retrieved from <http://search.library.utoronto.ca/index> [In English].
14. UTSC Library – Research guides – University of Toronto. Retrieved from <https://guides.library.utoronto.ca/> [In English].

Svitlana Halytska,

Researcher,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7902-8580>,

Department of integrated processing of documents,

Vernadsky National Library of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

SOURCE BASE OF UKRAINIAN STUDIES IN THE LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF TORONTO

The importance of the topic is due to the necessity for constant optimization of information and library services on national issues, which requires the study of the libraries' experience worldwide in the implementation of new methods of rational organization of information resources and their presentation on websites. **The purpose of the study** is to investigate of Canadian research libraries' experiences in application of modern forms of organization work of the source base for the research of Ukrainian studies on the example of the University of Toronto library. **Presenting chief material.** The article considers the formation of the collections of the University of Toronto library, which form a comprehensive source base for the Ukrainian studies. Collections and databases containing information resources on Ukrainian culture and history, including unique documents, are considered. It is discovered that giving the access to databases of various thematic branches allows the user to limit the search to a certain field and get a relevant search result, and that the use of special thematic collections and databases significantly increases the efficiency of scientists. The University of Toronto Library has played an important role in preserving Ukraine's historical and cultural heritage and in spreading knowledge about Ukraine. The relevance of interlibrary cooperation is emphasized. **Conclusions.** The study of the formation processes of the complex source base of Ukrainian studies in libraries worldwide contributes to the development of the optimal organization model of digital resources and access to databases of different thematic orientation in domestic libraries. The experience of the University of Toronto library in the organization of online resources and the provision of means for navigation and retrieval of information sources is useful for the development, improvement and modernization of information retrieval systems of scientific libraries of Ukraine.

Keywords: Ukrainian Studies, Ukrainian historical and documental heritage of the University of Toronto, databases, thematic collections of the university library, thematic search.

Vernadsky National Library of Ukraine

3, Holosiivskiy ave., Kyiv, 030039, Ukraine

e-mail: galizkaya@nbuv.gov.ua

Стаття надійшла до редакції 14.01.2021 р.